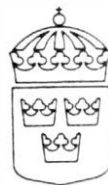

Motion till riksdagen

1989/90:Sk16

av Bengt Westerberg m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1989/90:50 om
inkomstskatten för år 1990, m.m.

Mot.
1989/90
Sk16-22

Folkpartiet hälsar med stor tillfredsställelse att det nu finns en överenskom-
melse om en skattereform 1991 med ett inledande steg 1990. Vi har länge
påtalat nödvändigheten av en reformering av dagens skattesystem. Huvud-
inslagen i den nu aktuella reformen följer i allt väsentligt förslagen i de utred-
ningar som avslutade sitt arbete i juni 1989 som också mött ett påfallande
positivt gensvar i remissutfallet.

Folkpartiet har i flera decennier hävdat betydelsen av kraftigt sänkta mar-
ginalskatter. I många år har vi enträget och envist arbetat för ett skattesys-
tem där det skall löna sig att arbeta, spara och förkovra sig. Senast för några
år sedan lade folkpartiet fram ett förslag till nytt skattesystem där kraftigt
sänkta marginalskatter var ett centralt inslag. Därför välkomnar vi att en så-
dan reform nu är på väg att förverkligas.

Den grundläggande principen i reformarbetet är likformig och enhetlig
beskattning med kraftigt sänkta skattesatser på en breddad skattebas.
Denna princip gäller såväl fysiska personers inkomstskatt som kapital- och
företagsbeskattningen.

För fysiska personers inkomstskatt kommer från 1991 att gälla att ca 85%
av inkomsttagarna enbart betalar kommunalskatt. Resterande inkomsta-
gare med en taxerad inkomst över 180 000 kr i 1991 års penningvärde erläg-
ger därtill en statlig inkomstskatt på 20%. Den statliga skateskalan infla-
tionsjusteras årligen med konsumentprisökningen plus 2 procentenheter.
Grundavdrag vid den kommunala beskattningen utgår normalt med 10 000
kr som emellertid höjs till maximalt 18 000 kr i vissa inkomstskikt. Även
grundavdraget inflationsskyddas enligt konsumentprisökningen. Effekten
av denna förändring i skateskalan är att det kommer att löna sig att arbeta
och utbilda sig för mer ansvarsfulla arbetsuppgifter.

Kapitalbeskattningen utformas som en i princip enhetlig statlig skatt på
30% på nettot av alla kapitalinkomster. Vissa undantag från denna enhetlig-
het görs dock. Den nya separata kapitalbeskattningen får som främsta effekt
att det inte längre lönar sig att fiffla med skatten eller att låna. Däremot blir
det mer lönande att spara.

Mervärdesskatten utvidgas och görs mer enhetlig. Energibeskattningen
förändras genom att dagens punktskatter helt eller delvis ersätts av miljöav-
gifter och genom att energimoms införs. Med den enhetliga momsen mins-
kar dagens styrning av hushållens konsumtionsval.

Aven företagsbeskattningen reformeras genom sänkt skattesats och breddad bas. En väsentlig effekt härav blir minskad inlåsning av vinstmedel i historiskt vinstgivande företag, vilket kommer att leda till en bättre fungerande marknad för kapital och investeringar.

Det bortfall av skatteintäkter som den sänkta inkomstskatten leder till finansieras genom breddad bas för arbetsinkomstskatten, höjd skatt på kapitalinkomster, höjd indirekt skatt samt vissa besparingar. Dessutom förutsätts viss finansiering genom skattdynamiska effekter. Såsom framgår av regeringens skrivelse om den ekonomiska utvecklingen väntas skattereformen leda till att både de totala skatterna och de totala offentliga utgifterna sjunker uttryckta som andel av bruttonationalprodukten.

I propositionen föreslås att ett väsentligt steg tas i skattereformen redan år 1990. Folkpartiet föreslog i motioner i riksdagen redan vintern/våren 1989 att så skulle ske, ett förslag som då emellertid avslogs av bl a socialdemokraterna och centern. Vi instämmer således i propositionens bedömning vad avser behovet av åtgärder för 1990.

Under hösten har skattereformen varit föremål för diskussioner mellan partierna och arbetsmarknadens parter. Vid dessa överläggningar nåddes enighet mellan folkpartiet och socialdemokraterna om huvuddragen i reformen som den ovan beskrivits. Även i fråga om de delar av förslagen som bör träda i kraft redan 1990 nåddes enighet. Vi kan således instämma i propositionens bedömning på dessa punkter.

Reformens effekter

I propositionen beskrivs inte närmare vilka effekter för den ekonomiska utvecklingen som skatteförslagen väntas ge. Regeringen har emellertid nästan samtidigt låtit riksdagen ta del av en skrivelse om den ekonomiska utvecklingen. Denna är dock enbart beskrivande varför det inte framgår vad som beror på skattereformen respektive andra inslag i den ekonomiska politiken. Vi utvecklar i en särskild motion våra åsikter om andra delar av den ekonomiska politiken men vill redan här kortfattat ge vår syn på skattereformens ekonomiska effekter.

Den ekonomiska utvecklingen skulle idag ha varit betydligt bättre om reformeringen av skattesystemet hade inletts tidigare i enlighet med vad vi länge förordat. Det faktum att väsentliga förändringar sker redan 1990 innebär samtidigt att ett steg mot bättre balans tas jämfört med om ingenting har gjorts. Skattereformen förutan skulle de ekonomiska utsikterna alltså vara väsentligt sämre än vad de nu är.

Sänkningen av inkomstskatten innebär att förvärvsarbete kommer att löna sig bättre än tidigare. Detta kan väntas få positiva effekter på arbetsutbudet. Därigenom minskar den brist på arbetskraft som är ett av de största problemen idag. Det är naturligtvis omöjligt att säkert avgöra hur lång tid det tar innan de positiva effekterna på arbetsutbudet blir tydliga (framför allt i vad gäller kontrakterad arbetstid, t ex övergång från deltid till heltidsarbete), men effekterna t ex på beredvilligheten att åta sig övertidsarbete eller att ta ut ersättning för sådant i ökad lön snarare än i kompensationsledighet torde komma ganska snabbt. Detta medför att läget på arbetsmarknaden blir mindre överhettat än vad som eljest skulle ha varit fallet.

En något mer balanserad situation på arbetsmarknaden medverkar till att

dämpa löneökningstakten under i övrigt lika omständigheter. Den underliggande inflationstakten kan därigenom dämpas. Eftersom den höga pris- och löneutvecklingstakten har varit ett kontinuerligt problem under hela 1980-talet är detta mycket tillfredsställande.

Det samhällsekonomiska läget gör det nödvändigt att finansiera den sänkta inkomstskatten med både höjningar av andra skatter och vissa besparingar. Den del av inkomstskattesänkningen som enbart är kompensation för uteblivet inflationsskydd skall naturligtvis inte finansieras, eftersom detta de facto skulle innebära en skattehöjning. Det sker inte heller.

Finansieringen leder till en engångshöjning av inflationen. Enligt regeringen väntas den "extra" prishöjningen uppgå till knappt 2.5 % både år 1990 och år 1991. Även med en väntad dämpning av den underliggande inflationstakten är det troligt att detta leder till en högre inflation dessa år än eljest.

Enligt vår uppfattning är detta en ofrånkomlig effekt av själva skatteomläggningen. Även andra typer av finansiering (t ex genom besparingar) skulle medföra prisökningar. Om finansiering saknades skulle likaså inflationen stiga och då dessutom genom en höjning av den underliggande prisökningstakten, vilket vore värre.

Det är angeläget att denna "extraordinära" prisökning som blir en övergångseffekt av skattereformen inte leder till kompensationskrav från lönta-
garorganisationerna i löneförhandlingarna. Det skulle i själva verket bli en dubbel kompensation, eftersom prisökningarna direkt motsvaras av lägre inkomstskatt.

Sänkningen av inkomstskatten i kombination med den avdragsbegränsning som genomförs redan i reformens första steg bidrar också till att det lönar sig bättre att spara och att det blir mindre förmånligt att låna. När skattereformen är fullt genomförd och den enhetliga kapitalbeskattningen införts kan hushållens finansiella sparande väntas öka. Utformningen av reformen har i själva verket blivit något mer fördelaktig för hushållens sparande än vad majoritetsförslaget i RINK innebar, eftersom skärpningen av kapitalbeskattningen har reducerats med ca 6 mdkr i förhållande till RINK.

Skattereformen kommer att ge ett väsentligt bidrag till en bättre ekonomisk utveckling i Sverige. Den kan emellertid inte lösa alla problem. I vår motion med anledning av regeringens skrivelse om den ekonomiska utvecklingen utvecklar vi närmare vår syn på vilka övriga förändringar i den ekonomiska politiken som enligt vår uppfattning krävs.

Avskaffa tvångssparandet

När folkpartiets krav på en tidigareläggning av ungefär en tredjedel av skattereformen år 1990 avlogs i våras fattade riksdagsmajoriteten, dvs i detta sammanhang socialdemokraterna och centern, i stället beslut om tvångssparande samt höjning av ett antal skatter. Folkpartiet motsatte sig dessa beslut som vi ansåg vara både felaktiga och orättvisa.

I den nu aktuella propositionen föreslås en mindre justering av reglerna, med den ungefärliga innebörden att personer med inkomster under ca 100 000 kr undantas från kravet på tvångssparande. Detta är naturligtvis i

och för sig välkommet och tyder på att socialdemokraterna och centern till dels insett att vår kritik var riktig. Vi har emellertid nu som då uppfattningen att hela tvångssparandet bör upphöra. Vi föreslår således att riksdagen beslutar upphäva lagen om tillfälligt sparande från den 1 januari 1990 och att inbetalade sparbelopp för 1989 återbetalas.

Mot. 1989/90
Sk 16

Avskaffa generalklausulen

I propositionen föreslås också att den s k generalklausulen mot skatteflykt förlängs. Vi yrkar avslag på detta förslag, vilket får till följd att lagen automatiskt upphör att gälla. Som vi tidigare påpekat, då riksdagen tagit ställning till förlängningar av lagen, uppfyller den i sin nuvarande utformning inte ens elementära rättssäkerhetskrav. De skattskyldiga har till följd av lagens generella utformning inte någon möjlighet att förutse dess tillämplighet vid olika förfaranden. En lagstiftning av det slaget leder till olikformighet i den praktiska tillämpningen. Den är alltså inte minst av rättviseskäl oacceptabel.

Föredragande statsråd hänvisar i propositionen till att en utredning med förslag till ny generalklausul mot skatteflykt nyligen har avlämnats (SOU 1989:81). Även förslagen i den utredningen är behäftade med brister avseende rättssäkerheten. De representerar en långtgående skärpning av generalklausulen. Förslagen är alltför vidsträckta för att kunna förenas med ett rimligt krav på förutsebarhet. En stor brist hos den nya generalklausulen är också att det inte kommer att ställas några krav alls på lagstiftaren. Enligt förslaget skall i princip varje transaktion bedömas efter om lagstiftaren skulle ha föreslagit en särskild beskattningsregel om han hade tänkt på just den situationen. Detta innebär att lagstiftaren kan genomföra i princip hur dålig lagstiftning som helst och att bristerna sedan rättas till av skattedomstolarna.

Vi delar således inte slutsatsen i propositionen att en förlängning är motiverad till dess att en ny generalklausul, baserad på utredningens förslag, kan införas.

Hemställen

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de ekonomiska effekterna av skattereformens första steg,
2. att riksdagen beslutar upphäva lagen om tillfälligt sparande från 1 januari 1990 och att inbetalade sparbelopp för 1989 återbetalas,
3. att riksdagen avslår förslaget om förlängning av lagen mot skatteflykt.

Stockholm den 28 november 1989

Mot. 1989/90

Sk16

Bengt Westerberg (fp)

Kerstin Ekman (fp)

Charlotte Branting (fp)

Sigge Godin (fp)

Ingela Mårtensson (fp)

Anne Wibble (fp)

Kjell Johansson (fp)

Karl-Göran Biörsmark (fp)

Birgit Friggebo (fp)

Elver Jonsson (fp)

Daniel Tarschys (fp)

Jan-Erik Wikström (fp)